

УДК 338.4

Рогаль Євгенія Анатоліївна

слухач магистратури

Сумського національного аграрного університету

Рогаль Евгения Анатольевна

слушатель магистратуры

Сумского национального аграрного университета

Rogal Eugenia

Master's Student of the

Sumy National Agrarian University

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ
НАПРЯМОК ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА
МОДЕРНИЗАЦИЯ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ КАК ПРИОРИТЕТНОЕ
НАПРАВЛЕНИЕ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ
СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ
MODERNIZATION OF BASIC RESOURCES AS A PRIORITY
DIRECTION OF INCREASING THE COMPETITIVENESS OF
AGRICULTURAL ENTERPRISE**

Анотація. Виявлено роль модернізації основних засобів як ключового фактора забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств, уточнено трактування поняття «модернізація основних засобів», яку пропонується розглядати як процес якісних змін в структурі основних засобів з метою підвищення конкурентоспроможності та забезпечення безпечного розвитку. Виділено фактори забезпечення модернізації основних засобів: зовнішні (макроекономічна ситуація,

система державного регулювання і підтримки) та внутрішні (залежать від самого підприємства).

Ключові слова: конкурентоспроможність, сільське господарство, основні засоби, модернізація, сільськогосподарське підприємство, інновації.

Аннотація. Определена роль модернизации основных средств как ключевого фактора обеспечения конкурентоспособности сельскохозяйственных предприятий, уточнено определение понятия «модернизация основных средств», которую предлагается рассматривать как процесс качественных изменений в структуре основных средств с целью повышения конкурентоспособности и эффективности производства. Выделены факторы повышения эффективности модернизации основных средств: внешние (макроэкономическая ситуация, система государственного регулирования и поддержки) и внутренние (зависящие от самого предприятия).

Ключевые слова: конкурентоспособность, сельское хозяйство, основные средства, модернизация, сельскохозяйственное предприятие, инновации.

Summary. The role of modernization of fixed assets as a key factor in ensuring the competitiveness of agricultural enterprises has been identified, the concept of "modernization of fixed assets" is clarified, which is proposed to be considered as a process of qualitative changes in the structure of fixed assets in order to increase the competitiveness and efficiency of production. The factors of increasing the efficiency of modernization of fixed assets are allocated, which are grouped into two groups: external (macroeconomic situation, system of state regulation and support); internal (depends on the enterprise itself).

Key words: competitiveness, agriculture, fixed assets, modernization, agricultural enterprises, innovations.

Постановка проблеми. Ефективність агробізнесу, конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції на вітчизняному та світовому ринках на сьогоднішній день визначаються рівнем застосування передових ресурсозберігаючих технологій та активізації інноваційної діяльності. Перехід сільського господарства на інноваційний тип розвитку неможливий без модернізації основних засобів [1; 2]. Теперішній час диктує нові виклики і загрози, пред'являє жорсткі вимоги до конкурентоспроможності продукції, що обумовлює особливу актуальність проблеми модернізації. Саме використання високопродуктивної техніки обумовлюють стійкий конкурентоспроможний розвиток сільського господарства. Україна володіє потужним аграрним потенціалом і здатна забезпечити не тільки власну продовольчу безпеку. Для цього треба стимулювати подальше зростання конкурентоспроможності вітчизняних сільгоспвиробників, їх перехід на новий технологічний рівень, модернізацію техніко-технологічної бази.

Незважаючи на реалізацію програм розвитку сільського господарства зберігається кризова ситуація, що перешкоджає впровадженню досягнень науково-технічного прогресу в аграрне виробництво, особливо малих і середніх підприємств [3].

Вона проявляється в зниженні темпів техніко-технологічної модернізації виробництва через недостатність у них власних фінансових коштів для здійснення відтворювальних процесів. Модернізація основних засобів є найважливішою умовою ефективного функціонування підприємств, підвищення матеріального і соціального рівня добробуту працівників сільськогосподарських підприємств. В зв'язку з цим, питання оснащеності сільського господарства основними виробничими фондами та пошуку шляхів їх модернізації є одним з найбільш актуальних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розвиток основ модернізації основних засобів зробили такі вчені, як Г. Підлісецький, М. Герун, Я. Білоусько, Ю.Лупенко, М. Могилів, А. Захарчук та ін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз проблем, які перешкоджають проведенні модернізації основних засобів сільськогосподарськими виробниками в умовах сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Створення конкурентних переваг - стратегічний напрямок діяльності не тільки окремих підприємств, але і цілих галузей і регіонів [4]. Конкурентоспроможним вважається підприємство, яке у порівнянні з іншими виробляє товари з меншими витратами і кращої якості. Отже конкурентоспроможність підприємства полягає саме у спроможності підприємства швидко реагувати на зміну життєвого циклу товару. Конкурентоспроможність підприємства залежить від сукупності економічних методів діяльності підприємства, що впливають на результати конкурентної боротьби [5]. Сьогодні необхідною умовою підвищення конкурентоспроможності продукції та ефективності роботи підприємства є проведення докорінної модернізації виробництв і використання ними сучасних технологій. Низька конкурентоспроможність сільськогосподарських виробників пов'язана з недостатнім рівнем механізації і модернізації сільськогосподарського виробництва, нестачею коштів на переоснащення виробничої бази. Низькі темпи переоснащення сільськогосподарського виробництва пов'язані з необхідністю закупівлі дорогого устаткування, в тому числі і іноземного виробництва, відсутністю у сільгоспідприємств коштів на їх придбання, відставанням вітчизняного машинобудування від потреб сільського господарства.

Стан технічної оснащеності матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств можна оцінити як незадовільний. Технічна оснащеність сільгоспвиробників постійно погіршується. Практично державні програми підтримки не діють [6; 7; 8]. Системний

підхід у вирішенні даної проблеми відсутній. Введення в дію виробничих потужностей не компенсує їх вибуття (рис. 1). За 2011-2014 роки співвідношення рівня надходження до рівня вибуття в сільському господарстві перевищило відповідний показник по національній економіці.

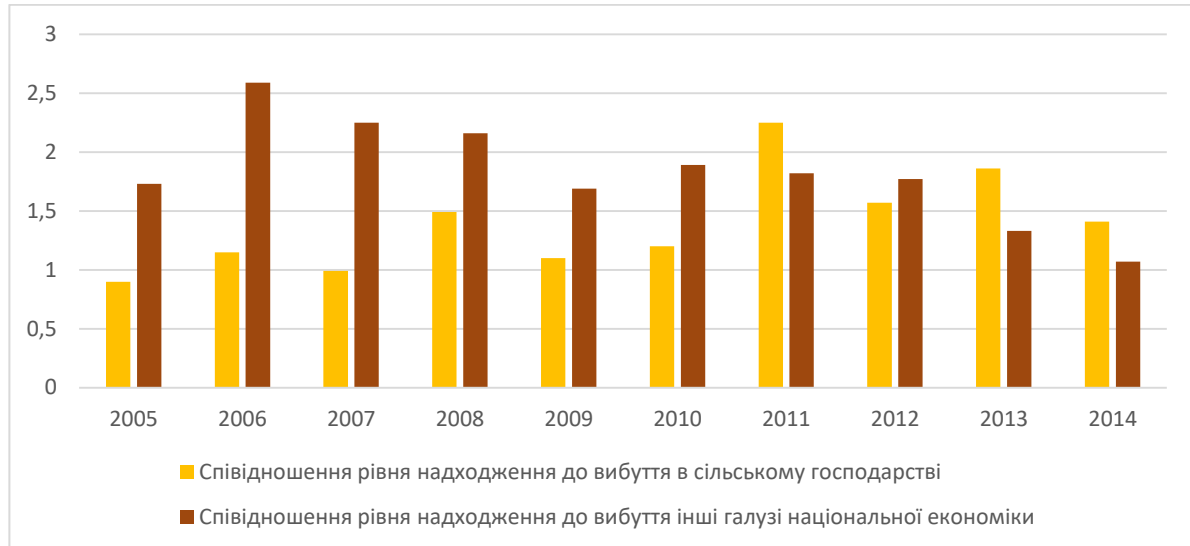

Рис. 1. Порівняння рівнів технічної оснащеності сільського господарства з іншими галузями [9]

Високий фізичний знос машинно-тракторного парку вимагає все більших витрат на підтримання їх в робочому стані. Диспаритет цін на продукцію сільгоспвиробництва та промисловості унеможлиблює модернізацію основних засобів сільськогосподарськими виробниками. За проведеними в Інституті аграрної економіки розрахунками, за рахунок не проведеної індексації основних засобів та як наслідок заниження амортизаційних відрахувань недораховано понад 80 млрд грн амортизаційних відрахувань [9]. В нинішніх умовах сільське господарство потребує прискореного оновлення [10].

Існує велика кількість визначень термінів «модернізація» і «модернізація основних засобів». Економічна сутність терміну «модернізація» безпосередньо пов'язана з якісними змінами, удосконаленням, поліпшенням, оновленням об'єкта відповідно до сучасних вимог і норм, технічних умов, показниками якості. Таким чином,

модернізація - складна категорія, яка може розглядатися як система або процес, але в будь-якому випадку - це система заходів або дій, спрямованих на досягнення чітко визначених цілей: забезпечення стійкого конкурентоспроможного розвитку.

На наш погляд, без активного державного втручання проблему модернізації основних засобів малим і середнім сільгоспвиробникам вирішити неможливо [11; 12]. Необхідна продумана державна політика, спрямована на створення інфраструктури інноваційного розвитку сільського господарства [13]. Процес інвестування в оновлення основних засобів неможливо удосконалювати без чіткої організації системи фінансування та підльг з боку держави. Розвиток державно-приватного партнерства має можливість стати найбільш ефективним інструментом виведення на новий рівень відносин між сільськогосподарськими організаціями і державою, який допоможе створити дієвий механізм оновлення основних засобів і, отже, забезпечити сталий розвиток сільського господарства країни.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Модернізація основних засобів дозволить повною мірою реалізувати цілі забезпечення стратегічної стійкості підприємств, сприятиме підвищенню ефективності та конкурентоспроможності.

Література

1. Сітковська А. О. Інноваційна спрямованість підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств. Інноваційна економіка. - 2016. - №3-4. - С. 57-60.
2. Obradovic, D., Ebersold, Z., Obradovic, D. (2015) The role of technology strategy in competitiveness increasing. Economic Annals-XXI, Volume №1-2 (1). - pp. 32-35 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://soskin.info/userfiles/file/2015/1-2_1_2015/Obradovic_Ebersold_Obradovic.pdf

3. Бородіна О. М. Модернізація малотоварної складової сільськогосподарського виробництва Бородіна О. М., Прокопа І. В. Подолання структурних деформацій в аграрному секторі України: інституціалізація і модернізація малотоварного сільськогосподарського виробництва. Економіка України. - 2015. - № 4. - С. 88-96 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2015_4_12
4. Николук О. М. Ресурси як першоджерела конкурентних переваг сільськогосподарських підприємств. Підвищення національної конкурентоспроможності управлінські, соціально-економічні та науковотехнічні аспекти : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. (Сімферополь, Ялта, 19–23 листоп. 2013 р.). Сімферополь, Ялта : СІБУ, 2013. - С. 90–94.
5. Пилипенко Н.М. Конкурентоспроможність: концептуальні основи формування / Н.М. Пилипенко // Вісник СНАУ. Серія «Економіка та менеджмент». – 2006. – Випуск 5–6 (22–23). – С. 52–58.
6. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 № 300 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/300-2015-%D0%BF>
7. Нова державна підтримка агропромислового комплексу – шлях в нікуди [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukr.lb.ua/economics/2016/04/07/332278_nova_derzhavna_pidtrimka.html
8. Єдина комплексна стратегія сільського господарства та сільських територій на 2015–2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/16025>

9. Захарчук О. В. Матеріально-технічне забезпечення сільськогосподарських підприємств України та їх модернізація / О. В. Захарчук, М. Могилова // Економіка АПК. - 2016. - № 7. - С. 72-79 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2016_7_12.
10. Лупенко Ю. А. Наукове забезпечення техніко-технологічного оновлення аграрного виробництва в Україні. Ю. Лупенко, О. В. Захарчук, М. Могилова // Економіка АПК. - 2017. - № 5. - С. 5-12.
11. Пилипенко Н. М. Економічна політика в контексті забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств / Н. М. Пилипенко // Вісник СНАУ. Серія «Економіка та менеджмент». — 2005. – № 6–7. – С. 87–90
12. Пилипенко Н. М. Податкові механізми стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу в сільському господарстві / Н. М. Пилипенко // Модернізація фінансово-кредитної стратегії розвитку регіону та громади: науковий погляд: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ужгород, 29 жовтня 2015 р.) – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2015. – С. 62-65.
13. Володін С. А. Концептуальні засади створення технологічної платформи інноваційного розвитку АПК «Агротехнополіс». Економіка АПК. - 2015. - № 8. – С. 60–64.